

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 22.04.2021
Published /Yayınlanma 30.06.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Aslan, S.T. & Çıkkılı, Y. (2021). İşitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(71), 1535-1548.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2505>

Öğr. Gör. Sinan Tarkan ASLAN
<https://orcid.org/0000-0003-1283-7118>
Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta / TÜRKİYE

Dr. Öğr. Üyesi Yahya ÇIKILI
<https://orcid.org/0000-0002-1144-9095>
Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya / TÜRKİYE

İŞİTME YETERSİZLİĞİ OLAN ÖĞRENCİLERE VERİLEN DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF SUPPORT EDUCATION SERVICES PROVIDED FOR STUDENTS WITH HEARING IMPAIRMENT ACCORDING TO THE OPINIONS OF TEACHERS

Issue/Sayı: 71

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Bu çalışmada, işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini Isparta ilinde bulunan ilkököl ve ortaokul kademesinde görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, evreni oluşturan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, yirmi okuldan 19'u kadın ve 16'sı erkek olmak üzere toplam 35 öğretmen oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırmacı tarafından literatür taraması yapılarak geliştirilmiş likert tipi anket kullanılmıştır. Anketin güvenilirlik katsayısı 0,822 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS programı kullanılarak yapılmış olup, frekans ve yüzde analizinden faydalanılmıştır.

Araştırmanın sonunda öğretmenlerin destek eğitim konusunda lisans eğitimi boyunca yeterli eğitim almadıkları, buna karşılık meslek yaşamında destek eğitim konusunda yeterli düzeyde kurs ve seminare katıldıkları, destek eğitim konusundaki mevzuatı inceledikleri, destek eğitimde bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamada yetersiz oldukları, kaynaştırma öğrencilerinin ölçme ve değerlendirme süreçlerine önem verdikleri, ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin kişisel özelliklerine uygun yaptıkları, kaynaştırma eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları, bunun yanında kaynaştırma ve destek eğitim hizmetlerinde okul paydaşları ile işbirliği içinde buldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşitme yetersizliği, Destek eğitim odası, Öğretmen görüşü.

ABSTRACT

This study, it is aimed to evaluate the support education services given to students with hearing impairment according to the opinions of teachers. The population of the study consists of teachers working in primary and secondary schools in Isparta. The sample of the study consists of a total of 35 teachers (19 female and 16 male) from the twenty schools that make up the universe and agreed to participate voluntarily. In the process of data collection, a Likert-type questionnaire developed by the researcher was used. The reliability coefficient of the questionnaire was calculated as 0.822. The data were analyzed by using the SPSS program and frequency and percentage analysis were used.

At the end of the research, the teachers did not receive adequate training in support education during their undergraduate education, however, they attended enough courses and seminars about support education in their professional life, examined the legislation on support education, they were inadequate in the implementation of individualized education program in support education, and they attached importance to measurement and evaluation processes of inclusion students. , assessment and evaluation in accordance with the personal characteristics of students, they have enough information about the methods and techniques used in mainstreaming education, as well as in the mainstreaming and support training room was found to cooperate with school stakeholders.

Keywords: Hearing impairment, Support training room, Teacher opinion.

1. GİRİŞ

İnsanlar, aynı hak ve kazanımlara sahip olarak doğan, sahip olduğu bu hak ve kazanımları hayatı boyunca kullanma olanağı olan varlıklılar olarak bilinmektedir. Ancak bazı insanlar, yetersizliğe bağlı nedenlerden dolayı (bilişsel, fiziksel, sosyal) aynı haklara sahip olsalar bile bu haklarını aynı şartlarda kullanma imkânına sahip olamamaktadırlar (Subaşıoğlu, 2008). Yetersizlik, kişilerin sosyal ya da kişisel hayatında bireysel olarak yapabileceği bir durumu kendisinin gerçekleştirme yeteneğinin olmaması ve toplum tarafından verilen rolleri yerine getirememesi olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2011). Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin toplum tarafından verilen rolleri yerine getirilebilmesi için yoğun ve sistematik bir şekilde özel eğitim almaları gerekir. Özel eğitim, yetersizlikten etkilenmiş bireylere özel yetiştirilmiş personelle geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile yetersizlikten etkilenmiş bireylerin sosyal akademik durumlarına göre uygun ortamlarda yoğun ve sistematik bir şekilde sürdürülen eğitimidir (Ataman, 2005).

Yetersizlikten etkilenmiş bireylerin performansları dikkate alınarak hem bireysel eğitim programlarına dâhil edilmekte hem de normal gelişim gösteren akranları ile aynı sınıflarda kaynaştırma uygulamaları alabilmektedirler (Ünay, 2015). Kaynaştırma eğitimi ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulamaya başlanmış (Engin, Tösten, Kaya ve Köselioğlu) ve 1970'li yıllarda da kaynaştırma uygulamaları zorunlu hale gelmiştir (Güven, 2021a). Kaynaştırma eğitimi, yetersizlikten etkilenmiş ve özel eğitime gereksinimi olan bireylerin normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte aynı alanda eğitim görmesini sağlayan bir uygulama türüdür (Güven ve Çevik 2011; Blecker ve Boakes, 2010; Sucuoğlu ve Kargin, 2006). Yetersizlikten etkilenmiş olan bireyin, kaynaştırma programına dâhil edilmesi için, öncelikle ayrıntılı olarak değerlendirilmesi yani var olan performansının belirlenmesi ve onun için en az kısıtlayıcı eğitim ortamının ne olduğuna karar verilmesi gerekmektedir (Alp ve Çamlıyer, 2015).

İşitme yetersizliğinden etkilenmiş bireyler söz konusu olduğunda diğer yetersizlik gurubundaki bireyler gibi birçok sorun yaşamakta ve bu sorunlar diğer yetersizlik gruplarındaki bireylerle benzerlik göstermektedir (İpek-Timur, 2016). Bu kapsamda işitme yetersizliğinden etkilenmiş olan çocuklar erken yaşlardan itibaren özel eğitime dâhil edilmeli, işitme kaybını engelleyici ve geliştirici yöntemler izlenmeli ve yetersizlikten etkilenmiş diğer bireylerin yaşadığı sorunları yaşayabilecekleri düşünülerek çözüm önerileri bulmaları ve yaşlıları ile aynı ortamda eğitim görmeleri desteklenmelidir (Doğan, Gürgür, Girgin, Karasu ve Turan, 2016; Alp ve Aslan, 2017).

Özel gereksinimli öğrencilerin kaynaştırma eğitimi kapsamında dâhil oldukları eğitim faaliyetleri içerisinde, destek eğitim odası (DEO) hizmetleri önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye'de destek eğitim hizmetlerinden yaygın olarak yararlanılmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler açısından bu kadar önemli bir yere sahip olmasına rağmen Türkiye de DEO'larında karşılaşılan birçok sorun olduğu bilinmektedir (Güven, 2019; 2021a ve 2021b; Nar ve Tortop, 2017; Sarı, 2003).

Literatürde kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen görüşlerinin ele alındığı birçok araştırma bulunmasına rağmen (Hastings ve Oakford, 2003; O'Neill, Bourke ve Kearney, 2009; Symeonidou, 2017), DEO'larında sunulan eğitim hizmetleri hakkında öğretmen görüşlerinin incelendiği çalışmalar daha sınırlıdır (Aydın, 2015; Çağlar, 2016; Semiz, 2018; Güven, 2019; Yazıcıoğlu, 2020).

Bu çalışmada, işitme yetersizliği olan öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Kaynaştırma eğitimine devam eden işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitim veren öğretmenlerin görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmada literatürde gerek eğitim bilimleri gerekse de sosyal bilimler alanlarında yaygın olarak kullanılan betimsel çalışma yöntemlerinden olan "Tarama Modeli" kullanılmıştır. Tarama modeline göre gerçekleştirilen çalışmalarda araştırmacılar öncelikli olarak konuya ilişkin denenceler (hipotezler) ya da alt problemler geliştirmekte, daha sonra literatürde uygun bir biçimde oluşturulmuş anket ya da ölçekler ile alt problemleri test etmektedirler. Bunun yanında tarama modeline göre yürütülen çalışmalar örneklem ya da araştırma gruplarının konuya ilişkin görüşlerinin bazı demografik özelliklere göre (cinsiyet, mesleki kıdem, yaş, medeni durum vb.) incelenmesinde de yaygın olarak kullanılmaktadır (Can, 2014).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmaya Isparta ilinde işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren ilkokul ve ortaokulda görev yapan 16 erkek ve 19 kadın olmak üzere toplam 35 öğretmen katılmıştır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

		f	%
Cinsiyet	Kadın	19	54,3
	Erkek	16	45,7
Görev yapılan öğretim kademesi	İlkokul	19	54,3
	Ortaokul	16	45,7
Mezun olunan fakülte türü	Eğitim Fakültesi	32	91,4
	Fen-Edebiyat Fakültesi	2	5,7
	İlahiyat Fakültesi	1	2,9
	Sınıf Öğretmenliği	7	20,0
	Türkçe Öğretmenliği	6	17,1
	Matematik Öğretmenliği	6	17,1
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	3	8,6
	Coğrafya Öğretmenliği	1	2,9
	Tarih Öğretmenliği	1	2,9
	İngilizce Öğretmenliği	1	2,9
Mezun olunan bölüm türü	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği	1	2,9
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	3	8,6
	Özel Eğitim	2	5,7
	İşletme	1	2,9
	Fizik	1	2,9
	Felsefe	1	2,9
	Fen Bilgisi	1	2,9
	1-5 Yıl	5	14,3
	6-10 Yıl	7	20,0
	11-15 Yıl	10	28,6
Mesleki kıdem	16-20 Yıl	9	25,7
	21 ve Üzeri Yıl	4	11,4

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %54,3'ünün kadın, %45,7'sinin ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Öğretmenlerin %54,3'ü ilkokulda öğretmenlik yaparken, %45,7'si ortaokulda görev yapmaktadır. Öğretmenlerin %91,4'ü eğitim fakültesi mezunu, %5,7'si fen-edebiyat fakültesi mezunu, 2,9'u ilahiyat fakültesi mezunudur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu sınıf öğretmeni (%20), Türkçe öğretmeni (%17,1) ve matematik öğretmenidir (%17,1). Öğretmenlerin %14,3'ünün mesleki kıdemi 1-5 yıl, %20'sinin 6-10 yıl, %28,6'sının 11-15 yıl, %25,7'sinin 16-20 yıl, %11,4'ünün 21 ve üzeri yıldır.

Tablo 2. Öğretmenlerin İdari Görevleri Olması Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

		f	%
Okulda özel eğitim öğretmeni var mı?	Evet	5	14,3
	Hayır	30	85,7
İdari görevi var mı?	Evet	4	11,4
	Hayır	31	88,6
İdari görev türü	Müdür yardımcısı	3	75,0
	Müdür	1	25,0
	Okul yönetimi görevlendirdi	13	37,1
Destek eğitimi odasında görevlendirmeye etki eden etmen	Kendim istedim	15	42,9
	Ekonomik nedenler	6	17,1
	Diğer	1	2,9

Öğretmenlerin %14,3'ünün çalıştıkları okulda özel eğitim öğretmeni bulunmaktadır. Öğretmenlerin %11,4'ünün idari görevi vardır ve idari görevi olanların %75'i müdür yardımcısı, %25'i ise müdürdür. Öğretmenlerin %37,1'i destek eğitimi odasında görevlendirilmelerinde okul yönetiminin etkisi olduğunu ifade ederken, %42,9'u kendisinin istediğini, %17,1'inin ekonomik nedenlerle görev aldığını, %2,9'unun ise diğer nedenlerle görev aldığını ifade etmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından yapılan alan yazın taraması ve işitme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar ile çalışmış uzman araştırmacıların görüşleri doğrultusunda araştırmacı ve danışman hoca tarafından 5'li likert tipinde 35 sorudan oluşan anket kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde katılımcılara ilişkin demografik bilgileri içeren betimsel bilgilere yönelik 22 soru, ikinci bölümde ise araştırmaya katılan işitme yetersizliği olan

öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin destek eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik 35 soru yer almaktadır. Anket sorularından ilk 5 soru mevzuat ile, 6-8. sorular bireyselleştirilmiş eğitim programı ile, 9-15. sorular ölçme değerlendirme ile, 16-22. sorular yöntem teknik ile 23-27. sorular aile ile, 28-35. sorunlar işbirliği ile ilgilidir. Anket araştırmaya katılan öğretmenlere uygulatılmadan önce, anketin güvenilirlik katsayısını belirlemek amacıyla pilot çalışma yapılarak, anket otuz öğretmene uygulatılmıştır. Elde edilen veriler istatistik programında analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre anketin güvenilirlik katsayısı 0.822 olarak hesaplanmıştır. Veri toplama sürecinde kullanılan anket Ek-1’de sunulmuştur.

2.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerle araştırmacı yüz yüze görüşme yaparak, öğretmenlere çalışma ve uygulanacak anket hakkında detaylı olarak bilgi vermiştir. Öğretmenler bilgilendirildikten sonra, *öğretmenlerin destek eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik* anket araştırmacının da bulunduğu ortamda öğretmenlere doldurtulmuştur. Anketin tüm öğretmenlere aynı ortam ve saatte doldurtulmasına özen gösterilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacı tarafından analiz edilmek amacıyla spss istatistik programına aktararak kayıt altına alınmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmanın istatistiksel analiz aşamasında SPSS 22.0 programından yararlanılmıştır. Veri toplama sürecinde işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlere uygulanan ankette yer alan sorulara ilişkin öğretmen görüşlerinden elde edilen sonuçlar frekans (f) ve yüzde (%) olarak verilmiştir.

3. BULGULAR

Bu araştırmada amaç, işitme yetersizliği olan öğrencilere destek eğitimi veren öğretmenlerin destek eğitime ilişkin görüşlerini almaktır. Anket aracılığıyla elde edilen verilerin analiz edilmesiyle oluşturulan tablolar araştırmanın bulgularını oluşturan bu bölümde yer almaktadır.

Tablo 3. Öğrencilerin Yetersizlik Türlerine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

	f	%	
Yetersizlik türü	İşitme	13	37,1
	Zihin	2	5,7
	İşitme + zihin	14	40,0
İşitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilerle iletişim yolu	İşitme + otizm spektrum	6	17,1
	Sözel dil kullanarak	28	80,0
	İşaret dili kullanarak	6	17,1
Öğrenci cihaz kullanıyor mu	Diğer	1	2,9
	Evet	30	85,7
Öğrencinin kullandığı cihaz	Hayır	5	14,3
	Koklear implant	12	40,0
	İşitme cihazı	17	56,7
	Orta kulak implantı	1	3,3

Öğretmenlerin eğitim verdikleri öğrencilerin %37,1’i işitme yetersizliğine, %5,7’si zihinsel yetersizliğine, %40’ı işitme + zihinsel yetersizliğine, %17,1’i işitme + otizm spektruma sahiptir. Öğretmenlerin %80’i işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilerle sözel dil kullanarak iletişim kurarken, %17,1’i işaret dilini kullanarak iletişim kurmakta ve %2,9’u diğer şekilde iletişim kurmaktadır. Öğrencilerin %85,7’si cihaz kullanmakta ve cihaz kullananları %40’ı koklear implant, %56,7’si işitme cihazı, %3,3’ü ise orta kulak implantı kullanmaktadır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Verdikleri Destek Eğitimine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

	f	%	
Destek eğitimine başlama ve bitiş tarihleri	Eylül - Haziran	24	68,6
	Ekim - Mayıs	5	14,3
	Ekim - Haziran	6	17,1
Destek eğitimi verilen dersler	Türkçe	12	34,3
	Matematik	5	14,3
	Fen bilimleri	4	11,4
	Türkçe + matematik	7	20,0
	Türkçe + matematik + fen bilimleri	1	2,9
	Diğer	6	17,1

Tablo 4. Öğretmenlerin Verdikleri Destek Eğitimine İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları (Devamı)

		f	%
Destek eğitimi verilen saat	2	12	34,3
	4	9	25,7
	6	7	20,0
	8	7	20,0
Destek eğitimine bir derste katılan öğrenci sayısı	1	20	57,1
	2	9	25,7
	3	4	11,4
	5	1	2,9
	8	1	2,9
Destek eğitim odasından kaç yıldır yararlanıyor	1	14	40,0
	2	17	48,6
	3	4	11,4

Öğretmenlerin %68,6'sı Eylül – Haziran döneminde destek eğitimine başlarken, %14,3'ü Ekim – Mayıs döneminde, %17,1'i Ekim – Haziran döneminde destek eğitimine başlamaktadır. Öğretmenlerin %34,3'ü Türkçe destek eğitimi veriyorken, %14,3'ü matematik, %11,4'ü fen bilimleri, %20'si Türkçe + matematik, %2,9'u Türkçe + matematik + fen bilimleri, %17,1'i diğer alanlarda destek eğitimi vermektedir. Öğretmenlerin %34,3'ü 2 saat destek eğitimi verirken, %25,7'si 4 saat, %20'si 6 saat, %20'si 8 saat destek eğitimi vermekte, öğretmenlerin %57,1'inin destek eğitimine bir derste 1 öğrenci katılıyorken, %25,7'sinin dersine 2 öğrenci katılmakta, %11,4'ünün dersine 3 öğrenci katılmakta, %2,9'unun dersine 5 öğrenci katılmakta ve %2,9'unun dersine 8 öğrenci katılmaktadır. Öğretmenlerin %40'ı 1 yıldır destek eğitimi odasını kullanıyorken, %48,6'sı 2 yıldır kullanmakta ve %11,4'ü 3 yıldır kullanmaktadır.

Tablo 5. Öğretmenlerin Özel Eğitimle İlgili Ders / Kurs / Seminer Alma Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

		f	%
Özel eğitimle ilgili lisansta ders aldı mı?	Evet	16	45,7
	Hayır	19	54,3
Özel eğitimle ilgili kurs / seminer	Evet	23	65,7
	Hayır	12	34,3
Kurs / seminer konusu	Özel Eğitim	6	26,1
	Destek Eğitimi	4	17,4
	Hizmet içi Eğitim	1	4,3
	Kaynaştırma Eğitimi	11	47,8
	Farkındalık Eğitimi	1	4,3

Öğretmenlerin %45,7'si özel eğitimle ilgili lisansta ders alışı, %54,3'ü almamıştır. Öğretmenlerin %65,7'si özel eğitimle ilgili kurs / seminer almış ve bu öğretmenlerin %26,1'i özel eğitim konulu kurs / seminer almış, %17,4'ü destek eğitim konulu kurs / seminer almış, %4,3'ü hizmet içi eğitim almış, %47,8'i kaynaştırma eğitimi konulu kurs / seminer almış ve %4,3'ü farkındalık eğitimi konulu kurs / seminer almıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Mevzuat Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitimi özel eğitim ile ilgili mevzuat, kılavuz ve yayınları incelerim	9	25,7	18	51,4	7	20,0	1	2,9	-	-
Destek eğitim odasında kullandığımız materyaller işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimiz için uygundur	-	-	6	17,1	5	14,3	18	51,4	6	17,1
Destek eğitimi ilgili mevzuatı yeterlidir	3	8,6	16	45,7	8	22,9	6	17,1	2	5,7
Destek eğitimi ilgili kılavuzu yeterlidir	3	8,6	8	22,9	8	22,9	8	22,9	8	22,9
Destek eğitim odası uygulaması gereklidir	9	25,7	11	22,9	8	22,9	2	5,7	5	14,3
Kurumunuzda destek eğitim için yeterli materyal vardır	3	8,6	1	2,9	6	17,1	21	60,0	4	11,4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %25,7'si mevzuatları tamamen incelerken, %51,4'ü büyük oranda incelemektedir. Öğretmenlerin %17,1'i destek eğitimde kullanılan materyallerin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için uygun olduğunu ifade ederken, %51,4'ü uygun olmadığını, %17,1'i ise hiç uygun olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %45,7'si destek eğitimi ile ilgili mevzuatı büyük

oranda yeterli buluyorken, %22,7'si büyük oranda yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu büyük oranda yeterli buluyorken, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu büyük oranda yeterli bulmamakta, %22,9'u destek eğitimi ile ilgili kılavuzu hiç yeterli bulmamaktadır. Öğretmenlerin %25,7'si destek eğitimi odası uygulamasının gerekliliğine tamamen katılırken, %51,4'ü gerekli olduğuna katılmakta, %14,3'ü ise hiç katılmadığı, %17,1'inin fikrim yok dediği tespit edilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken aileden bilgi alırım	7	20	19	54,3	4	11,4	5	14,3	-	-
Destek eğitimi verdiğiniz öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken sınıf öğretmeninden bilgi alırım	12	34,3	20	57,1	1	2,9	2	5,7	-	-
Bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlarken rehber öğretmen destek verir	7	20	20	57,1	4	11,4	2	5,7	2	5,7
Destek eğitim odasında eğitim alan işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulaması zaman kaybına neden olur	-	-	8	22,9	9	25,7	14	40,0	4	11,4
Bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitim odasında uygulamak zor olur	-	-	13	37,1	5	14,3	13	37,1	4	11,4

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %20'si destek eğitimi verdikleri öğrencilerin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken aileden tamamen bilgi aldıklarını, %54,3'ü bilgi aldıklarını, %14,3'ü bilgi almadıklarını ifade etmektedir. Öğretmenlerin tamamına yakını destek eğitimi verdikleri öğrencinin bireyselleştirilmiş eğitim programını hazırlarken sınıf öğretmeninden bilgi aldıklarını ifade etmektedirler. %22,9'u destek eğitimi alan işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulanmasının zaman kaybına neden olduğunu düşünürken, %40'ı zaman kaybına neden olmadığını, %11,4'ü ise hiç zaman kaybına neden olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si destek eğitim programını hazırlarken rehber öğretmenin tamamen destek verdiğini, %57,1'i destek verdiğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %37,1'i bireyselleştirilmiş eğitim programını destek eğitimi uygulamanın zor olduğunu ifade ederken, %37,1'i zor olmadığını, %11,4'ü ise hiç zor olmadığını ifade etmektedir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Ölçme Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Ölçme değerlendirmeyi, destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin özelliklerine göre yaparım	6	17,1	28	80	-	-	1	2,9	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin öğrenme düzeyine uygun ödevlendirme yaparım	18	51,4	17	48,6	-	-	-	-	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimin gelişim düzeyine göre etkinlikler planlar ve uygularım	20	57,1	15	42,9	-	-	-	-	-	-
Verdiğim eğitim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıf içerisindeki akademik başarısını etkiler	5	14,3	20	57,1	10	28,6	-	-	-	-
Öğrencimin bugüne kadar aldığı destek eğitimin ona bir katkısı olur	23	65,7	10	28,6	2	5,7	-	-	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrenci ile problem yaşarım	1	2,9	1	2,9	18	51,4	15	42,9	-	-
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencimle iletişim problemi yaşarım	9	25,7	1	2,9	16	45,7	9	25,7	-	-

Öğretmenlerin tamamına yakını ölçme değerlendirmeyi, DEO'sında destek eğitimi verdiği öğrencin özelliklerine göre yapmakta, destek eğitimi verdiği öğrencilerin öğrenme düzeyine uygun ödevlendirme

yapmakta ve destek eğitimi verdiği öğrencilerin gelişim düzeyine göre etkinlikler planlamakta ve uygulamaktadır. Öğretmenlerin %14,3'ü verdiği eğitimin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencinin sınıf içerisindeki akademik başarısını tamamen etkilediğini düşünürken, %57,1'i etkilediğini düşünmekte ve %28,6'sı bu konuda fikrinin olmadığını belirtmekte, öğretmenlerin tamamına yakını öğrencilerin bugüne kadar aldıkları destek eğitiminin ona bir katkısı olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin %42,9'u DEO'sında destek eğitimi verdiği öğrencilerle problem yaşamadığını belirtirken, %51,4'ü bu konuda fikrinin olmadığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %25,7'si destek eğitimi odasında destek eğitimi verdiği öğrencilerle iletişim problemi yaşadığını, %25,7'si ise iletişim problemi yaşamadığını belirtmektedir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Yöntem ve Teknik Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
İşitme yetersizliği olan öğrenci ile uzun yıllardır çalışırım	3	8,6	12	34,3	6	17,1	10	28,6	4	11,4
Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencimin sınıfında olmasını isterim	4	11,4	14	40	10	28,6	6	17,1	1	2,9
Destek eğitim odasında destek eğitim verdiğim öğrencime faydalı olabilmek için kendimi bilimsel açıdan yeterli bulurum	6	17,6	14	40	8	22,9	5	14,3	2	5,7
İşitme cihazının günlük kontrolünü yaparım	1	2,9	10	28,6	14	40	6	17,1	4	11,4
Destek eğitim odasında akustik yalıtım var	-	-	1	2,9	9	25,7	12	34,3	13	37,1
Destek eğitim odasında işitmeye yardımcı teknolojiler kullanılır (İndüksiyon Döngü Sistemi, Fm Sistemi)	-	-	1	2,9	3	8,6	16	45,7	15	42,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %8,6'sı işitme yetersizliği olan öğrencilerle uzun yıllardır çalışıyorum ifadesine tamamen katılıyorum yanıtı verirken, %34,3'ü katılıyorum yanıtı vermiş, %28,6'sı katılmıyorum yanıtı vermiş ve %11,4'ü hiç katılmıyorum yanıtı vermiştir. Öğretmenlerin %17,6 DEO'sında destek eğitimi verdiği öğrencisine faydalı olabilmek için kendini bilimsel açıdan tamamen yeterli buluyorken, %40'ı yeterli bulmakta, %14,3'ü yetersiz bulmaktadır. Öğretmenlerin %28,6'sı işitme cihazlarının günlük kontrolünü yaparken, %17,1'i günlük kontrolünü yapmadığını, %11,4'ü günlük kontrolünü hiç yapmadığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %34,3'ü DEO'sında akustik yalıtım olmadığını, %37,1'i hiç akustik yalıtım olmadığını belirtirken, %25,7'si bu konuda fikrinin olmadığını belirtmektedir. Öğretmenlerin %45,7'si DEO'sında işitmeye yardımcı teknolojiler kullanılmadığını ifade ederken %42,9'u DEO'sında işitmeye yardımcı teknolojilerin hiç kullanılmadığını ifade etmektedir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Aile Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyorum		Katılıyorum		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencinin velisi destek eğitim odasına olumsuz bakar	1	2,9	7	20	9	25,7	10	28,6	8	22,9
Destek Eğitim verdiğiniz öğrenci velisi ile ayda bir defa görüşürüm	5	14,3	16	45,7	7	20	4	11,4	3	8,6
Destek Eğitim verdiğim öğrenci velisi ile sosyal iletişimim vardır	8	22,9	17	48,6	4	11,4	6	17,1	-	-
Destek eğitim verdiğim çocuğun ailesi bize destek verir	13	37,1	14	40	1	2,9	3	8,6	4	11,4
Aileler destek eğitim odası konusunda bilgilidirler	6	17,1	14	40	7	20	7	20	1	2,9

Öğretmenlerin %20'si destek eğitimi alan öğrencilerin velisinin destek eğitimine olumsuz baktığını, %28,6'sı velinin olumsuz bakmadığını, %22,9'u velinin hiç olumsuz bakmadığını ifade etmektedir.

Öğretmenlerin %14,3'ü destek eğitimi verdiği öğrencinin velisi ile ayda bir defa tamamen görüştüğünü, %45,7'si görüştüğünü, %11,4'ü görüşmediğini, %8,6'sı ise hiç görüşmediğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %22,9'u destek eğitimi verdiği öğrencinin velisi ile tamamen sosyal iletişimi olduğunu, %48,6'sı sosyal iletişimi olduğunu, %17,2 sosyal iletişimi olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu destek eğitimi verdikleri çocukların ailesinin kendilerine destek verdiğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i ailelerin destek eğitimi konusunda tamamen bilgili olduğunu, %40'ı bilgili olduğunu, %20'si bilgili olmadıklarını ifade etmektedir.

Tablo 11. Öğretmenlerin İş Birliği Konusundaki Yanıtlarına İlişkin Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Maddeler	Tamamen katılıyor		Katılıyor		Fikrim yok		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Destek eğitim verdiğim işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencim hakkında yeteri kadar bilgim var	4	11,4	20	57,1	5	14,3	3	8,6	3	8,6
Sorunla karşılaştığımda Rehberlik Araştırma Merkezinden destek alırım	6	17,1	13	37,1	11	31,4	4	11,4	1	2,9
Sorunla karşılaştığımda okuldaki diğer öğretmenlerden destek alırım	7	20	19	54,3	3	8,6	6	17,1	-	-
Okul yönetimi destek eğitim uygulamaları konusunda gerekli desteği sağlar	10	28,6	17	48,6	2	5,7	6	17,1	-	-
Okulunuzdaki rehber öğretmen destek eğitim uygulamaları ile ilgili yeterli ve faydalı çalışmayı yapar	7	20	9	25,7	9	25,7	2	5,7	8	22,9
Sorunla karşılaştığımda BEP biriminden destek alırım	6	17,1	19	54,3	5	14,3	3	8,6	2	5,7

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %11,4'ü destek eğitimi verdiği işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler hakkında tamamen yeterli bilgi sahibi olduğunu, %57,1'i yeterli bilgi sahibi olduğunu, %8,6'sı yeterli bilgi sahibi olmadığını, %8,6'ı hiç bilgisi olmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i sorunla karşılaştıklarında Rehberlik Araştırma Merkezinden tamamen destek aldığını, %37,1'i destek aldığını, %11,4'ü ise destek almadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si sorunla karşılaştıklarında okuldaki diğer öğretmenlerden tamamen destek aldığını, %54,3'ü destek aldığını, %17,1'i destek almadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %28,6'sı okul yönetiminin destek eğitim uygulamaları hazırlanırken tamamen destek verdiğini, %48,6'sı destek verdiğini, %17,1'i ise destek vermediğini ifade etmektedir. Öğretmenlerin %20'si okullarındaki rehber öğretmenin destek eğitimi uygulamaları ile ilgili yeterli ve faydalı çalışmayı tamamen yaptığını, %25,7'si çalışma yaptığını, %22,9'u ise hiç çalışma yapmadığını ifade etmektedir. Öğretmenlerin %17,1'i sorunla karşılaştığında BEP biriminden tamamen destek aldığını, %54,3'ü destek aldığını ifade etmektedir.

4. TARTIŞMA

İlkokul ve ortaokulda eğitim gören işitme yetersizliği olan öğrencilere DEO'da hizmet veren öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi amacıyla tarama modeli kullanılarak yapılan araştırmada ortaya çıkan sonuçlar aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin DEO hizmetinden yararlanma durumlarının orta düzeyde olduğu ve bu hizmetteki derslere dâhil edilen öğrenci sayısının az olduğu söylenebilir.

Araştırmada destek eğitime katılan öğrenci sayısının düşük olmasının temelinde DEO'larının gerek fiziksel ortamının küçük olması gerekse de materyal içeriği olarak yeterli olmamasının yattığı düşünülebilir. Akay, Uzuner ve Girgin (2014) tarafından yapılan benzer bir çalışmada da işitme yetersizliği olan öğrencilerin destek eğitim hizmeti aldıkları sınıfların küçük ebatlara sahip olduğu, bu nedenle en fazla 3 öğrenci ile ders işlenebildiği belirtilmiştir. Aydın (2015) tarafından ilkokulda görevli öğretmenler üzerinde yürütülen diğer bir araştırmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün destek eğitimi ders saatleri içinde yürüttükleri, ancak destek eğitimin ders saatinin yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Çağlar (2017) tarafından yapılan araştırmada da okullarda verilen destek eğitim ders saatlerinin yetersiz olduğuna vurgu yapılmıştır.

Destek eğitime ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin ele alındığı bir çalışmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün ders müfredatında 12 saat destek eğitim şartı olmasına rağmen, ortalama ders süresinin genellikle bir saat olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu araştırmada destek eğitimin hizmetine ilişkin ders saatinin düşük olmasının temel nedeni olarak öğretmenlerin ders programlarının yoğun olması gösterilmiştir. Buna karşılık bazı okullarda DEO'larında ders saatinin üç saate kadar çıktığı belirtilmiştir. Aynı çalışmada DEO'daki derslerinin ders saati olarak düşük olmasında öğretmen yetersizliği ve okulların fiziksel yapılarındaki yetersizliklerin de önemli birer faktör olduğu vurgulanmıştır. DEO'nun fiziksel, donanımsal ve materyal yetersizliklerinden kaynaklanan eğitim sorunları Güven (2019) çalışmasında da bildirilmiştir.

Tablo 5'teki öğretmenlerin lisans eğitimleri boyunca özel eğitim ile ilgili ders alma düzeylerinin düşük olduğu, buna karşılık öğretmenlerin büyük bir bölümünün özel eğitim üzerine kurs/seminer aldıkları tespit edilmiş, öğretmenlerin dâhil oldukları kursların genellikle özel eğitim, destek eğitimi ve kaynaştırma eğitimi alanlarında olduğu belirlenmiştir.

Bilindiği gibi kaynaştırma eğitiminde belirlenen amaçlara ulaşılabilmesi için öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine yönelik bilgi, beceri ve tutumlarının artırılması oldukça önemlidir. Bunun sağlanabilmesi de kaynaştırma eğitiminde görev yapacak öğretmenlerin bireysel özelliklerine uygun bir biçimde kaynaştırma eğitimi konusunda eğitilmeleri ile mümkündür (Akay, 2016; Güven 2019). Yapılan çalışmalarda da öğretmenlerin destek eğitim konusunda bilgi düzeylerinin artırılması için hizmet içi kurslar düzenlenmesinin faydalı olacağı belirtilmiştir (Çağlar, 2017). Bunun yanında literatürde yer alan araştırma bulguları da öğretmenlerin gerek meslek yaşamında aldıkları hizmet içi kurs ve seminerlerin gerekse de okul öncesi dönemde aldıkları eğitimin özel eğitim ve kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi düzeylerini arttırdığını ortaya koymaktadır (Akay vd., 2014). Bu durumun farklı olan eğitim kurumları günümüzde öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusundaki bilgi ve tutumlarını geliştirmek amacıyla hizmet içi eğitimler vermeye başlamışlardır (Asiltürk, 2011).

Tablo 6'daki öğretmenlerin mevzuat hakkındaki bilgi düzeyleri incelendiği zaman öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim ve destek eğitimi hakkındaki mevzuatları inceledikleri, destek eğitimi konusundaki mevcut mevzuatı yeterli buldukları, DEO' ile ilgili kılavuzu yeterli bulma düzeylerinin düşük olduğu, destek eğitimi gerekli gördükleri, bunun yanında çalıştıkları kurumlarda destek oda için gerekli materyallerin büyük oranda bulunduğu tespit edilmiştir. Literatürde sınıf öğretmenleri ile destek eğitim öğretmenleri üzerinde yapılan benzer çalışma bulguları da öğretmenlerin DEO'da sunulan eğitime ilişkin mevzuat konusunda yeterli bilgiye sahip oldukları mevzuattaki bilgileri genellikle okul yöneticilerinden edindikleri, bunun yanında destek odalarındaki ders materyallerinin yeterli düzeyde olduğu rapor edilmiştir (Semiz, 2018). Ancak Güven (2019)'in çalışmasında DEO'ya ilişkin mevzuatın yeterli olmadığı ve öğretmenlerin materyal konusunda yetersizlikler bildirmişlerdir.

Öğretmen görüşlerine göre DEO'sında ders materyallerinin yetersiz olmasının işitme yetersizliğinden etkilenmiş kaynaştırma uygulamalarına dahil edilen öğrencilerinin gelişimlerini olumsuz yönde etkileyeceği söylenebilir. Nitekim literatürde yer alan çalışmalarda işitme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin kaynaştırma eğitiminden yüksek verim elde edebilmeleri için uygun ders materyalleri ile en az kısıtlayıcı ortamda eğitim almaları gerektiği belirtilmektedir (Akay vd., 2014).

Öğretmenler kaynaştırma eğitimi ile destek eğitimi konusundaki mevzuat konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip olsalar da literatürde yer alan çalışmalarda öğretmenlerin mevzuatta yer alan hükümleri uygulama konusunda birçok sorun yaşadıkları belirtilmektedir. Çağlar (2017) tarafından bu konuda yapılan bir çalışmada destek eğitim mevzuatında yer alan hükümler ile ek ders konusunda çelişkiler olması, destek eğitim hizmeti veren öğretmenlere yeterli düzeyde maddi destek sağlamaması, sınıflarda alan öğretmeni bulunduğu sürelerde öğretmenlerin DEO'nda görev yapma zorunluluklarının bulunması gibi unsurların destek eğitim hizmetlerinin verimli bir biçimde yürütülmesini engellediği rapor edilmiştir. Aynı araştırmada destek eğitim hizmetine ilişkin mevzuat hükümlerinin uygulanabileceği fiziksel koşulların bulunmamasının da DEO'nda verilen eğitimlerin verimsiz olmasına neden olduğu vurgulanmıştır. Benzer şekilde DEO'da görev yapan öğretmenlerin yetersizlik nedeninin rol ve sorumluluklarını bilmediğinden kaynakladığını Güven (2021b ve 2021c) bildirmektedir.

Tablo 7'deki öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı konusundaki görüş ve düşünceleri değerlendirildiği zaman, öğretmenlerin büyük bir bölümünün DEO'ndaki materyallerin işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler için yeterli olmadığını düşündükleri, DEO'nda işitme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere verilen eğitimin zaman kaybı olduğunu düşündükleri, bunun yanında bireyselleştirilmiş eğitim programını DEO'nda uygulamanın zor olduğunu belirttikleri tespit

edilmiştir. Güven (2019)'da da BEP'e ilişkin benzer sorunlar bildirilmektedir. DEO'da görev yapan öğretmenler, BEP yapmadıklarını, genel eğitim sınıfına yönelik hazırlanan BEP'leri DEO'larda kullandıklarını dile getirmektedirler.

Öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programını uygulamanın zor olduğunu belirtmelerinin temelinde bireyselleştirilmiş eğitim programına yönelik ders saatlerinin yetersiz olması gibi faktörlerin geldiği düşünülebilir. Literatürde bireyselleştirilmiş öğretim programına yönelik öğretmen görüşlerinin ele alındığı bazı çalışmalarda öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama, eğitim programını uygulama ve bireyselleştirilmiş eğitim programı birimi oluşturma konularında yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları rapor edilmiştir (Deniz, 2018; Sarı ve İlik, 2014). Genel olarak araştırma sonuçları BEP ve özel gereksinimli öğrencilere eğitim sunmada öğretmenlerin hala zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 8'deki öğretmenlerin ölçme konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeyi öğrencilerin bireysel özelliklerine göre yaptığı, ödevleri öğrencilerin düzeylerine göre verdikleri, öğrencilerin gelişim düzey ve özelliklerine göre etkinlikler yaptıkları, verilen eğitimin işleme yetersizliğinden etkilenmiş bireylerin akademik başarılarını etkilediğini ve çocuklara katkısı olduğunu düşündükleri, öğretmenlerin DEO'sındaki faaliyetlerde ve öğrenciler ile iletişim konusunda ciddi sorun yaşamadıkları tespit edilmiştir.

Kaynaştırma eğitime dâhil edilen öğrencilerde eğitim faaliyetlerinin çocukların gelişim özelliklerine göre belirlenmesi önemli bir husus olmakla beraber, ölçme ve değerlendirme süreçlerinden sonra uygulanacak olan etkinliklerin de çocukların gelişmişlik düzeylerine göre şekillendirilmesi kaynaştırma eğitiminin başarılı olması için oldukça önemlidir. Bu kapsamda yapılan çalışmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçlerinden sonra eğitim faaliyetlerini öğrencilerin gelişim düzeylerine göre belirlemelerinin kaynaştırma eğitiminin amaçlarına ulaşması için olumlu bir davranış olduğu söylenebilir. Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreci sonrasında eğitim planlarını öğrencilerin gelişmişlik düzeylerine göre yaptıkları rapor edilmiştir (Asiltürk, 2011; Deniz, 2018). Yine yapılan çalışmada gerek rehberlik araştırma merkezi gerekse de kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme süreçleri konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları (Güven ve Uyanık-Balat, 2006), destek eğitim hizmetlerinin öğretim sürecinden sonra ölçme ve değerlendirme yaptıkları rapor edilmiştir (Semiz, 2018). Bu çalışmanın sonucu Güven ve Gürsel (2014)'in çalışmasından tamamen farklı sonuç göstermesi bakımından da önemlidir.

Literatürde yer alan benzer çalışmalarda da destek eğitim alan yetersizlikten etkilenmiş bireylerin gelişim özelliklerine uygun etkinliklere katılmalarının gerek bireysel gerekse de akademik gelişimlerine katkı sağladığı rapor edilmiştir (Akay, 2015; Kol, 2016; Güven, 2019). Başka bir ifadeyle yapılan görüşmeler ve gözlem sonuçlarına göre DEO hizmeti alan öğrencilerin dil gelişimleri, özgüven gelişimleri, okula karşı tutumları, okuma ve yazma becerileri, bilişsel ve davranışsal gelişimlerini olumlu yönde etkilediği araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Bu kapsamda bu çalışmada elde edilen öğretmen görüşlerinin literatür ile paralellik gösterdiği söylenebilir. Çağlar (2017) tarafından bu konuda yapılan diğer bir çalışmada destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin gelişimleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, araştırma kapsamında konuya ilişkin öğretmen ve yönetici görüşlerine başvurulmuştur. Araştırmanın sonunda öğretmen ve yönetici görüşlerine göre destek eğitim hizmetlerinin öğrencilerin kendine güven, planlara uyma, derse katılım, iletişim becerileri, kendini değerli hissetme becerisi ve şiddet davranışlarında azalmaya katkı sağladığı rapor edilmiştir.

Tablo 9'daki öğretmenlerin DEO'da kullandıkları yöntem ve teknikler konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman, işleme yetersizliğinden etkilenmiş öğrenciler ile uzun yıllardır çalıştıkları, eğitim verdikleri işleme yetersizliğinden etkilenmiş çocuklar hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları, destek eğitimi verdikleri işleme yetersizliğinden çocukları sınıf ortamında görmek istedikleri, destek eğitimi konusunda bilimsel açıdan kendilerini yeterli buldukları tespit edilmiştir. Buna karşılık öğretmenlerin büyük bir bölümünün işleme cihazlarının kontrollerini her zaman yapmadıkları, destek eğitimi verilen odalarda akustik yalıtımın bulunmadığı, destek eğitiminde işleme yardımı sağlayan destek malzemelerini kullanmadıkları tespit edilmiştir.

Literatürde yer alan çalışma bulguları incelendiği zaman öğretmenlerin destek eğitim hizmetlerinde karşılaştıkları teknik sorunların yapılan bu çalışmada elde edilen bulgular ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Örneğin; Akay ve diğerleri (2014) tarafından yapılan çalışmada işleme yetersizliğinden etkilenmiş öğrencilere destek eğitim hizmetlerinde karşılaşılan teknik sorunların incelenmesi

amaçlanmış, araştırmanın sonunda öğretmen görüşlerine göre destek eğitim hizmetinde karşılaşılan teknik sorunların başında DEO'larında okuma ve dinleme becerilerini destekleyici ses yalıtım sistemi bulunmamasının geldiği rapor edilmiştir. Aydın (2015) tarafından ilkokullarda zihinsel yetersizlikten etkilenmiş öğrencilere verilen destek eğitim hizmetlerinin öğretmenlerin görüşleri ışığında değerlendirilmesi amaçlanmış, çalışmaya Bursa ilinde bulunan üç farklı ilkokulda destek eğitim hizmeti veren 10 ilkokul öğretmeni katılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin büyük bir bölümünün DEO'larını ebat olarak yeterli büyüklükte gördükleri, buna karşılık odaların ses yalıtımı konusunda yeterli donanımına sahip olmadıkları, eğitim odalarında bulunan ders materyallerinin yetersiz olduğu, bunun yanında kullanılan ders materyallerinin gerek öğrencilerin performans düzeylerine gerekse de yaş gruplarına ve yetersizlik türlerine uygun olmadığı bulunmuştur. Benzer sonuçlar Güven (2019) tarafından da bildirilmiştir.

Araştırmada ulaşılan bazı bulguların aksine literatürde yer alan araştırma bulgularının bu çalışma sonuçları ile paralellik göstermediği görülmektedir. Örneğin; yapılan bu çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimindeki sınıf ortamının yeterli fiziksel özelliklere (akustik yalıtımın olmaması) sahip olmadığını belirtmeleri literatürle uyumlu bir sonuç değildir. Asiltürk (2011) tarafından yürütülen ve zihinsel yetersizlikten çocuklara kaynaştırma eğitimi veren öğretmenler üzerinde gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmış, araştırmaya rehberlik araştırma merkezlerinde görev yapan 40 öğretmen katılmıştır. Çalışmanın sonunda kaynaştırma eğitimi veren öğretmenlerin görüşlerine göre kaynaştırma eğitimlerinin yürütüldüğü sınıfların gerekli teknik donanımlara sahip olduğu belirtilmiştir. Bu çalışma bulgularının bizim çalışma sonuçlarımız ile paralellik göstermemesinin temelinde yapılan bu araştırmanın resmi okullarda, diğer çalışmanın ise daha donanımlı imkânlarla sahip olan rehberlik araştırma merkezinde gerçekleştirilmesinin yattığı düşünülebilir.

Tablo 10'daki öğretmenlerin aileler konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman, velilerin destek eğitim hizmetlerine olumsuz bakmadıkları, velilerle sık sık görüştükleri, öğrenci ile veliler arasında sağlıklı bir iletişim olduğunu belirttikleri, ailelerin destek eğitiminde öğretmenlere yardımcı olma düzeylerinin yüksek olduğu, bunun yanında ailelerin destek eğitimi konusunda yeterli bilgi düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bu bulguların literatür ile farklı şekillerde bildirildiği görülmektedir. Asiltürk (2011) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanırken öğrenci velilerinden de onay ve görüş aldıkları, Aydın (2015) tarafından yapılan araştırmada da ilkokul öğretmenlerinin destek eğitim hizmetleri konusunda aileleri sözlü olarak bilgilendirdikleri rapor edilmiştir. Güven (2021c) tarafından yapılan çalışma DEO konusunda iş birliğinin önemli olduğu ve DEO öğretmeninin görevleri arasında olduğu belirtilmektedir. Bu araştırmanın sonucu işitme engelli öğrenciler için DEO hizmetinin sağlıklı işlediğini kanıtlar niteliktedir.

Tablo 11'deki öğretmenlerin destek eğitimindeki paydaşlar ile işbirliği içinde olma durumları incelendiği zaman, öğretmenlerin destek eğitiminde aileden, sınıf öğretmenlerinden ve rehberlik araştırma merkezinden yardım alma düzeylerinin yüksek olduğu, bunun yanında destek eğitiminde gerek okul müdürlerinden gerekse de rehber öğretmenlerden yüksek düzeyde yardım aldıkları tespit edilmiştir.

Literatürde gerek kaynaştırma eğitimi gerekse de DEO hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşlerinin ele alındığı çalışmalarda da öğretmenlerin okul paydaşları ile iş birliği içinde oldukları rapor edilmiştir. Aydın (2015) tarafından bu konuda gerçekleştirilen bir çalışmada ilkokul öğretmenlerinin destek eğitim hizmetlerinde okul paydaşları ile işbirliği içinde olma durumlarının incelenmesi amaçlanmış, ilkokulda görev yapan 10 destek eğitim hizmeti veren öğretmenin katıldığı araştırmanın sonunda öğretmenlerin destek eğitim hizmetleri ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri, okul yöneticileri ve öğrenci aileleri ile işbirliği içinde oldukları, işbirliği sürecinde paydaşlar ile özel toplantı yapmadıkları, gerekli bilgileri sözlü olarak verdikleri tespit edilmiştir. Koçyiğit (2015) tarafından rehber öğretmenler ve sınıf öğretmenleri üzerinde yürütülen çalışmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde aile, öğrenci ya da okul yöneticisinden kaynaklanan birçok sorunla karşılaştıkları, sorunların çözümünde okul paydaşları ile toplantılardan yararlandıkları tespit edilmiştir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada da destek eğitim hizmeti veren öğretmenlerin öğrenci velileri ile iş birliği içinde oldukları, velilerin de kendilerine verilen bilgilerden memnun oldukları rapor edilmiştir.

5. SONUÇ

Öğretmenlerin lisans eğitimi boyunca kaynaştırma eğitimi konusunda ders ve eğitim alma düzeylerinin düşük olduğu, öğretmenlik mesleğine başladıktan sonra ise bu konuda hizmet içi seminer ve kurs alma düzeylerinin yüksek olduğu, alınan eğitimlerinin içeriğinin genellikle destek eğitimi, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimine yönelik olduğu tespit edilmiştir.

Kaynaştırma eğitimi ile destek eğitim konusundaki mevzuatı genel olarak inceledikleri ve mevzuatı yeterli gördükleri tespit edilmiştir.

Destek eğitim hizmetlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programını destekleme konusunda yetersiz olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

Ölçme ve değerlendirme konusundaki görüşleri değerlendirildiği zaman öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye önem verdikleri, ölçme ve değerlendirme sürecinde öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları göz önünde bulundukları tespit edilmiştir.

Kaynaştırma ve destek eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler konusunda kendilerini yeterli bilgi düzeyine sahip gördükleri tespit edilmiştir.

Kaynaştırma eğitimindeki paydaşlarla iş birliği içinde bulunma düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir.

6. ÖNERİLER

Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir;

Destek eğitimi verilen sınıfların eksiklerinin giderilmesi ve donanımlı destek eğitim odalarının hazırlanmasına yönelik düzenlemeler yapılabilir.

Lisans düzeyinde öğretmen yetiştirilen programların ders müfredatlarına destek eğitim hizmetleri ile ilgili daha detaylı bilgilendirmeler yapılabilir.

Öğretmenlerin meslek yaşamlarında destek eğitim hizmetlerini daha verimli yürütebilmeleri adına öğretmenlere eğitim ve kursalar verilebilir.

Okul yöneticileri, rehberlik araştırma merkezleri, öğrenci velileri konuya ilişkin görüşlerinin ele alındığı benzer çalışmalar yapılabilir.

İşitme engelliler öğretmenlerine yönelik BEP, kaynaştırma ve destek eğitim konularında eğitim programları geliştirme çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

AKAY, E. (2015). Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli öğrencilere destek eğitim odasında uygulanan Türkçe etkinliklerinin incelenmesi. *Journal of Education and Special Education Technology*, 1(1), 1-14.

AKAY, E. (2016). *Kaynaştırma ortamında eğitim alan işitme engelli öğrencilere destek özel eğitim hizmeti sunan eğitimciye yönelik mentörlük sürecinin incelenmesi*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir.

AKAY, E., UZUNER, Y. ve GİRĞİN, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki işitme engelli öğrencilerle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunlar ve çözüm gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-66.

ALP, H. ve ÇAMLIYER, H. (2015). Kaynaştırılmış ders dışı hareket eğitimi ve oyun etkinliğine katılmış sosyal uyum bozukluğu olan çocukların iki yıl sonraki sosyal uyum süreçlerinin izlenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1 (1), 88-100.

ALP, H. ve ASLAN, S. T. (2017). İşitme engelli çocukların yaşam kalitelerine fiziksel aktivite ve rekreatif etkinliklerin etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(44), 205-217.

ASILTÜRK, E. (2011). *Zihinsel engelliler destek eğitim programlarının bazı değişkenler açısından uygulayıcı öğretmenler boyutuyla değerlendirilmesi*. Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kars.

- ATAMAN, A. (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim*. Ayşegül Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, (4. baskı), Ankara: 19-23.
- AYDIN, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bolu.
- BLECKER, N. S. & BOAKES, N. J. (2010). Creating a learning environment for all children: Are teachers able and willing? *International Journal of Inclusive Education*, 14(5), 435-447.
- CAN, A. (2014). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ÇAĞLAR, N. (2017). *İlköğretim kurumlarındaki "destek eğitim odası (DEO)" uygulamasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Ankara.
- DENİZ, E. (2018). *Kaynaştırma eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri: bir meta-sentez çalışması*. Dicle Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Diyarbakır.
- DOĞAN, M., GÜRGÜR, H., GİRGİN, Ü., KARASU, H. P. ve TURAN, Z. (2016). Tanıdan Eğitime Kosova Cumhuriyeti'nde İşitme Engelli Çocuklara Yönelik Düzenlemelerin İncelenmesi. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 7(2), 31-70.
- ENGİN, A. O., TÖSTEN, R., KAYA, M. D. ve KÖSELİOĞLU, Y. S. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasıyla ilgili tutum ve görüşlerinin değerlendirilmesi (Kars ili örneği). *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (13), 27-44.
- GÜVEN, D. (2019). *Zihin yetersizliği olan öğrencilerin devam ettiği destek eğitim odası hizmetine yönelik bir durum çalışması* [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Anadolu Üniversitesi.
- GÜVEN, D. (2021a). Kaynaştırma Uygulamaları ve Destek Özel Eğitim Hizmetlerine Bir Bakış. *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 12(43), 143-161. Doi: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.2878>
- GÜVEN, D. (2021b). Destek Eğitim Odası Hizmeti. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1), 533-555. DOI: 10.17679/inuefd.741208
- GÜVEN, D. (2021c). Destek eğitim odası öğretmenin rol ve sorumlulukları. *Trakya Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 450-463. <https://doi.org/10.24315/tred.770595>
- GÜVEN, D. ve GÜRSEL, O. (2014). İlköğretimde kaynaştırılan zihinsel yetersizliği olan öğrencilerin başarılarının değerlendirilmesine ilişkin öğretmen görüşleri. *İlköğretim Online*, 13(1), 109-129.
- GÜVEN, E. ve ÇEVİK, D. B. (2011). *Müzik öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesine yönelik bir çalışma (Balıkesir üniversitesi örneği)*. 2. Uluslararası Eğitimde Yeni Eğilimler ve Etkileri Konferansı, 27-29.
- GÜVEN, Y. ve UYANIK-BALAT, G. U. (2006). Kaynaştırma uygulamalarına ilişkin rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının görüşleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 24, 95-108.
- HASTINGS, R. P. and OAKFORD, S. (2003). Student teachers' attitudes towards the inclusion of children with special needs. *Educational psychology*, 23(1), 87-94.
- İPEK-TİMUR, A. (2016). *İşitme engelli bireylerde dil kullanımı ile depresyon arasındaki ilişkide saldırganlık eğiliminin etkisi: bir yapısal eşitlik modellemesi çalışması*. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, İstanbul.
- KOÇYİĞİT, S. (2015). Ana sınıflarında kaynaştırma eğitimi uygulamalarına ilişkin öğretmen-rehber öğretmen ve ebeveyn görüşleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 4(1), 391-415.
- KOL, Ç. (2016). *Kaynaştırma ortamında bulunan işitme kayıplı öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme sürecinin incelenmesi: bir eylem araştırması*. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

- NAR, B. ve TORTOP, H. S. (2017). Üstün/Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulaması: Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri ve Görüşleri. *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(1), 1-24.
- O'NEİLL, J., BOURKE, R. and KEARNEY, A. (2009). Discourses of inclusion in initial teacher education: Unravelling a New Zealand 'number eight wire' knot. *Teaching and teacher education*, 25(4), 588-593.
- ÖZTÜRK, M. (2011). *Türkiye'de engelli gerçeği*. İstanbul: Ajansvısta Matbaacılık.
- SARI, H. (2003). *Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler*. 2. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- SARI, H. ve İLİK Ş.Ş. (2014). *Öğretmenler-Uzmanlar-Aileler için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme-Uygulama-Değerlendirme 2014*. Ankara: Eğiten Kitap
- SEMİZ, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi*. Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek lisans tezi, Bolu.
- SUBAŞIOĞLU, F. (2008). Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri'nin "engellilik farkındalığı" üzerine bir araştırma. *Bilgi Dünyası*, 9(2), 399-430.
- SUCUOĞLU B. ve KARGIN, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları Ltd. Şti.
- SYMEONİDOU, S. (2017). Initial teacher education for inclusion: a review of the literature. *Disability & Society*, 32(3), 401-422
- ÜNAY, E. (2015). Destek odasındaki eğitimin kaynaştırma öğrencilerinin matematik başarıları üzerindeki etkisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 38-49
- YAZICIOĞLU, T. (2020). Destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin destek eğitim odalarının işleyişine ilişkin görüşleri [The opinions of the teachers who work in resource rooms about resource rooms practices]. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 21(2), 299-327.